

PUSZTAI GABRIELLA
**A hallgatói kapcsolatrendszer változó mintázatai és ezek hatása
a tanulmányi eredményességre**

(ONK 2009 absztrakt)

A felsőoktatás iránti társadalmi érdeklődés megnövekedése, majd az intézményrendszer horizontális és vertikális expanziója, a képzési struktúra átalakítása, a hallgatótársadalom heterogenitása, az akadémiai pálya karakterének átalakulása jelentős hatással bírnak a hallgatók tanulmányi pályafutásának alakulására. Mivel a hallgatók jelentős része hiányt szenved kulturális tőkében, meggyőződésünk, hogy a felsőoktatási tanulmányi pályafutás alakulásában egyre jelentősebb szerep jut a kapcsolati szempontoknak. Eddigi elemzéseink szerint, amelyek a középiskolából származó társadalmi tőke hatására koncentráltak, a kulturális tőke deficitjét kompenzáló tőkeforrásnak mutatkozott a felsőoktatásban tanuló és a diplomával rendelkező barátok, ismerősök referenciaképző és a középiskolai tanárok mentor szerepe. Amennyiben a közoktatásban nagy jelentősége van a tanár-diák kommunikációnak, feltehetőleg a felsőoktatásban is lényeges tényező. Az adatok azt tükrözik, hogy miközben a felsőoktatási hallgatók száma másfél évtized alatt négyszeresére emelkedett, az egy oktatóra jutó hallgatók aránya is több mint két és félszeresre nőtt, s a hátrányosabb helyzetű hallgatótársadalommal kevesebb és túlterheltebb oktatógárda foglalkozik. Előadásunkban arra a kérdésre keressük a választ, hogy az alapképzés mai hallgatói támaszkodhatnak-e jól hasznosítható kapcsolathálózati erőforrásokra felsőoktatási pályafutásuk során. Az elemzés során egy több intézményre kiterjedő hallgatói kérdőíves adatfelvétel eredményeire támaszkodva a hallgatók középiskolában és felsőoktatásban elérhető intra- és intergenerációs kommunikációs mintázatát vetjük össze egymással, illetve hasonlítjuk össze a középiskolás években kiaknázható hasonló erőforrásokkal, majd ezeknek a tanulmányi eredményesség különböző mutatóira gyakorolt hatását igyekszünk megbecsülni. Eredményeink szerint az intragenerációs kommunikációs kapcsolatok a fiatalok pályafutása során kiterjedtebbek, azonban az intergenerációs kapcsolatok hatása a tanulmányi karrierre még a hallgatói évek alatt is igen jelentős. Megállapítható továbbá, hogy az alacsonyabb iskolázottságú szülők gyermekei a felsőoktatásban is kontextus-érzékenyebbek, vagyis a Coleman által rögzített aszimmetrikus hatás törvénye ebben a közegben is érvényesül, miközben a kontextus hatása a társadalmi pólusokon különböző okokból mérsékeltebb.